

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

doc. ThDr. Michal Hospodár, PhD.

TÉMA I: PASTORÁLNA TEOLOGIA A PASTORAČNÁ LÁSKA

ÚVOD: Dynamickosť pastorálnej teológie a dôležitosť pastoračnej lásky

Modul obsahuje vstupné informácie z pastorálnej teológie. Analyzuje pojem „pastoračná láska“, ktorý považuje za rozhodujúci v živote pastoračného kňaza.

VÝZVY „Cirkev má povinnosť neprestajne skúmať znamenia doby a vysvetľovať ich vo svetle evanjelia, aby na večné otázky človeka o zmysle terajšieho i budúceho života a o ich vzájomnom vzťahu mohla odpovedať spôsobom, ktorý je primeraný tej-ktorej generácii. Treba teda poznať a chápať svet, v ktorom žijeme, jeho nádeje, túžby a jeho neraz dramatický ráz.“ (GS, 4)

Pastorálna teológia je pomerne mladá vedecká disciplína zaoberajúca sa praktickou aplikáciou činnosti Cirkvi, najmä vysluhovaním sv. tajomstiev (sviatostí). V istom zmysle je kráľovnou ostatných teologických disciplín, lebo integruje teoretické poznanie najmä dogmatiky, morálky, práva, liturgiky a homiletiky s cieľom nastavenia jeho praktickej aplikácie v pastoračnej praxi. **Pastorálna teológia** sa komplexne zaoberá človekom i Bohom v ich vzájomnej interakcii, využívajúc pritom poznatky pomocných vedných disciplín (pastorálna psychológia, rodinná a náboženská pedagogika, pastorálna medicína, hodogetika). Subjektom pastorálnej teológie v presnom zmysle slova sú vysvätení nositelia duchovnej moci, to znamená tí, ktorí prijali sviatostné svätenie.¹ Pastorálna teológia nie je raz a navždy uzavretá či zakonzervovaná vedná disciplína. Naopak, pri konaní kňazskej služby sa musí prihliadať na neustále sa meniace pomery v konkrétnej spoločnosti a interpretovať ich vo svetle Zjavenia. To je jedna zo zásadných požiadaviek učenia Druhého vatikánskeho koncilu. Po ostatnom všeobecnom koncile, ktorý mal prívlastok „pastorálny“, sa pastorálna teológia teší zvýšenému záujmu o štúdium na teologických fakultách. Tým vyjadruje podnet k stále novému objavovaniu učenia Druhého vatikánskeho koncilu a k rastúcej odhodlanosti nechať sa ním viesť. Len poslušnosť vysvätených pastierov učeniu Magistéria zabezpečí jednotu viery uprostred novodobého ideového zmätku a prehnaneho novotárstva. Aby sa splnila táto požiadavka, je na jednej strane potrebná dôkladná a komplexná **intelektuálna príprava** služobníkov Cirkvi na teologických fakultách a jej celoživotná kontinuita.

Na druhej strane jedným z rozhodujúcich aspektov účinnosti pastoračnej kňazskej služby je **pastoračná láska**. Ježiš Kristus – dobrý pastier (porov. Jn 10, 11) je najvyšším vzorom a realizátorom tejto pastoračnej lásky. Každý kňaz by mal častejšie meditovať nad evanjeliovým podobenstvom o dobrom pastierovi a v postojoch Ježiša Krista nachádzať inšpiráciu pre svoje pastoračné metódy a postoje. Aspoň heslovite si ich pripomeňme: a) *Poznám svoje* (ovce) a *moje poznajú mňa...*, v. 14; b) ... (ovce) *počúvajú jeho hlas*, v. 3; c) *Aj svoj život položím za ovce*, v. 15. Z týchto (a iných) elementov vychodí, že najvyšším znakom dobrého pastiera je láska. Základom pastoračnej lásky je darovanie sa, úplné odovzdanie sa Cirkvi podľa obrazu Krista a v účasti na dare Krista. Pastoračná láska je najdôležitejšia vlastnosť, bez ktorej nemôže existovať autentické Kristovo kňazstvo. Definíciu pastoračnej lásky podáva už spomenutá exhortácia o kňazstve takto: „Pastoračná láska je vnútorný dynamický princíp, schopný spájať v jedno mnohé rôznorodé činnosti kňaza v danom spoločensko-kultúrnom kontexte, v ktorom žije, je nevyhnutným prostriedkom na približovanie ľudí k životu milosti.“ (PDV, 43) Posynodálna apoštolská exhortácia Jána Pavla II. o formácii kňazov obsahuje podrobnejší rozbor nastolenej problematiky. Cit. „Pastoračná láska je cnosť, ktorou napodobňujeme Krista v jeho odovzdaní sa a v službe. Nielen skutky, ale naše sebadarovanie predstavuje Kristovu lásku k jeho stádu. Pastoračná láska usmerňuje náš spôsob myslenia a konania, náš spôsob správania k ľuďom. A toto kladie na nás osobitné nároky.“ (PDV, 23) Už patristickí spisovatelia zdôrazňovali ľudskú vyspelosť, ktorá má charakterizovať kňazskú službu. Sv. Ján Zlatoústý vo svojom spise o kňazstve píše: „Preto musí mať pastier mnoho rozvahy, mnoho očí, aby z každej strany vedel určiť stav duše.“² Samotná (teologická) vedomosť nikdy nemôže nahradiť pastoračnú lásku.

¹ Laici sú subjektom pastorálnej teológie v širšom zmysle ako rodičia pri výchove detí, posluhujúci pri slávení sv. liturgie, dávajúci predsviatostné katechézy a pod.

² JÁN ZLATOÚSTÝ: *O kňazstve*. Prešov: PETRA, 2000 (preklad M. Durlák), s. 13.

NAŠA ÚLOHA:

Permanentná formácia eparchiálnych kňazov prebieha na tzv. kňazských dňoch.³ Nutne musí obsahovať tak intelektuálnu, ako aj duchovno-pastoračnú zložku vo vzájomnej komplementarite a vyváženosti. Obyčajne je v programe formačných kňazských stretnutí (dní) niekoľko prednášok na vybrané teologické témy. Tým sa naplňa vedecká a teoretická zložka formácie. Pre krátkosť času absentuje dostatok priestoru na svedectvo k téme a potrebnú širšiu diskusiu k prednáške. V problematike pastorálnej teológie je to však nevyhnutné, aby teória prešla do konkretizácie a bola podporená živým svedectvom.

LITERATÚRA:

ŠPIDLÍK, T. – RUPNIK, M. I.: *Nové cesty pastorálnej teológie*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, s. r. o., 2008.

HOSPODÁR, M.: *Pastorálna teológia – vybrané kapitoly*. Prešov: GTF PU, 2010.

JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis (exhortácia)*. Trnava: SSV, 1994.

JÁN ZLATOÚSTY: *O kňazstve*. Prešov: PETRA, 2000 (preklad M. Durlák).

KBS: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*. Trnava: SSV, 2008.

KBS: *Pastoračný plán Katolíckej cirkvi na Slovensku 2007 – 2013*. Trnava: SSV, 2007.

Kňazi kňazom, Prešov GTF, 2010. Zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou pri príležitosti Roku kňazov.

PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi (exhortácia)*. Trnava: SSV, 1999.

SARAH, R.: *Pane, zostaň s nami*. Bratislava: Lúč, 2019.

STANČEK, Ľ.: *Pastoračné dokumenty Jána Pavla II.* Spišská Kapitula: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2003.

SZENTMÁRTONI, M.: *Úvod do pastorálnej teológie*. Trnava: Dobrá kniha, 1999.

VELLA, E.: *Oblečte si srdce Pastiera*. Bratislava: Per Immaculatam, 2011.

---

³ Systém, ako aj frekvencia konania kňazských formačných dní je v každej eparchii Prešovskej metropolie osobitý. V Prešovskej archieparchii sa kňazský deň koná v jari a v jeseni najčastejšie na pútnickom mieste v Ľutíne. V Košickej eparchii sa kňazský formačný deň obvykle koná trikrát v roku v átriu BÚ v Košiciach. V Bratislavskej eparchii sa kňazský deň dvakrát v roku koná v budove BÚ v Bratislave alebo v Baďáne. Jedenkrát v roku je spoločný kňazský deň celej Prešovskej metropolie v Ľutíne.